

פשוט לארגן "שיירה" באזורנו כי היינו רק יז-מרדכי ואנחנו. יז-מרדכי ישבה סמוך לכביש (לעת עתה זה היה נוח - בעתיד זה יעלה לה ביוקר), אלינו היו ארבעה ק"מ דרך עפר שהייתה, בחלקים ממנה, בלתי עבירה אחרי גשם חזק.

כעבור חודשיים אמצעי הלחימה נעשו מתוחכמים יותר, בעיקר אצל הערבים. התחילו להשתמש במוקשים, ובשלב מתקדם יותר במטענים המופעלים מרחוק. רכב שנפגע נעזב בדרך כלל. כעת שני הצדדים פעלו תחת פיקוד מרכזי ואפשר היה להכיר בקווי האסטרטגיה של המאבק הערבי. כוונתם הייתה לפגוע בתחבורה היהודית ולחנוק את ההתיישבות, שהייתה מפוזרת ותלויה בכבישים. כאן המלחמה בין יהודים וערבים הייתה כבר גלויה והאנוגלים רק לעתים רחוקות ובנסיבות מיוחדות התערבו.

הדרום, המיושב בדלילות ביהודים, הרגיש בניתוק המכאיב כמעט מהתחלה. 'חטיבת הנגב' של הפלמ"ח, הייתה הכוח המבצעי באזור שהשתרע דרומה מנגבה. היא הייתה מורכבת משלושה גדודים. הגדוד השני חלש על אזורנו הקרוב ומפקדתו התמקמה בנירעם עם משה נצר (שנקרא משה נ.) כמג"ד. שתי פלוגות היו לגדוד ושתי מחלקות בפלוגה א'; אחת מהן (מאוחר יותר שתייהן) ישבה בגברעם. חבריה צעירים, אנשי עיר, מתל-אביב ודרומה. חלקם בא ישר מספסל הלימודים. לא הוקפד במיוחד על גיל 18 כגיל הגיוס. כך התגבשה ביניהם הקבוצה המיוחדת, הקילומטרים - גובה מטר, משקל קילו! רובם הגיעו 'צנחנים' - יום בהיר הופיעו מאי שם. לא היו לשכות גיוס שחילו שנתונים שלמים. כל אחד בא איך שנזדמן לו. המ"פ של פלוגה א' היה גרשון דובנבויס, איש רחובות, אדם סמכותי, חביב ובעל הומור. יחזקאל מעוז ומרדכי שומר פעלו כמ"כ ומדריכים. יצאו איתם לסיורי אימונים ותרגילים, עד כמה שהמצב המתוח, שכל יום דרש היערכות מחדש, איפשר זאת. לכמה מהם היו בעיות משמעת חמורות. יחזקאל לקח ביתן באר, שעדיין עמד ריק וללא שימוש כי טרם הותקנה בו משאבה, ופתח אותו כבית סוהר צבאי. המבנה היה בטווח ראייה מהמשק ודלתו לא ננעלה; הלחץ המוסרי צריך היה לגבור על סידורי כליאה. בכלל, החבריה הביאו אתם מנהגים, שלא ידענו בחברה הקיבוצית: בערבים שחקו, רחמנא ליצלן, פוקר! לבסוף - מה שלא השיג המוסר החברתי, השיגו המצרים; הנערים הפכו לגברים. (תרומה לשאלה: האם מלחמה מחנכת?)

הניתוק גרם מהר מאוד למחסור חמור בדלק ובמזון ובאספקה למשק החי. תנובת החלב וההטלה ירדו. עבדתי במכבסה ונאלצתי לכבס ללא חימום, פרט לכביסת התינוקות. נכנסנו למשטר של מחסור אך מאידך לא יכולנו לשווק תוצרת, בעיקר חלב וביצים. מאוחר יותר הוקצב לחם במנות. מה שמתח את העצבים היו התקלות הרגילות היום יומיות, שלא יכלו למצוא את פתרון בגלל המצור. המבחן החמור ביותר היה קלקול של מנוע השאיבה בבית הבאר. בימים כתיקונם זה לא היה עניין גדול לפרק את המנוע ולשלוח את ה-'סליבים' לתל-אביב לשיפוץ; כעבור 48 שעות הדיזל היה עובד מחדש. עתה מחדלים טכניים, מזג האוויר, בוץ ומצור בכבישים התחברו לאחד ודחו את הפעלת המשאבה לשבועות. מיכל המים של מקורות הכיל 5000 מ"מ"ק - כמות מוגבלת גם בחודשי החורף, בהתחשב בצריכת הלול, הרפת, המכבסה ומקלחות. כעבור שבועיים הגיעו החלקים ותוך כמה שעות הדיזל היה מוכן להפעלה מחדש. אלא שאבירי המוסך טעו במשהו ורבע שעה לאחר הפעלתו, הדיזל נעצר שוב. עוד הפעם נשרפה בוכנה: לחץ השמן אמנם עלה, אך על אף זאת השמן לא מצא את דרכו. הוויכוח סביב לנושא יכול למלא חוג אוניברסיטאי - העובדה הייתה, שיש להתחיל הכל מחדש, כולל התקלות התחבורתיות, ופני המים בכריכה התקרבו לגובה, שממנו אי אפשר לשאוב יותר. כל הצינורות נחסמו והוכרו על הקצבת מים אישית, פרט לשתיה. המקלחות נסגרו וכן המכבסה. כביסת התינוקות כובסה שוב ושוב באותם מים שנותרו במכונת הכביסה הגדולה ומוטב היה לוותר לגמרי על כביסה כזאת.

בכל מקום בעולם יש בני אדם פעלתנים, שגומרים אומר להציל את המצב ויהי מה, בכל מחיר ובכל האמצעים. כזה היה אבשלום. הוא הגיע לתל-אביב, שם הסתובב ברחובות ופנה לפרצופים, שלפי מראם החיצוני עשו רושם (לפחות על אבשלום) כמשתייכים למערכת הביטחון. אחרי מסע ומעש באמת הצליח לחדור עד למפקדת ההגנה של תל-אביב. שם הציג עצמו כחבר גברעם, משק במצור שזקניו וטף עומדים לגווע בצמא, כי אין מצליחים לתקן את מנוע משאבת הבאר. הוא ביקש, להעמיד לרשותו מטוס קל מסוג פייפר ולזרוק באמצעותו חבית מים מעל המשק. אנשי ההגנה התייחסו אליו אמנם בהבנה, אם כי בהסתייגות מה... חבית מים לא יכלו להצניח מעל גברעם, אבל כמה חלפים עבור הדיזל בכל זאת זרקו לו. לבסוף הדיזל הגיע, אדם בקר ועופות שתו לרוויה ואני כיבסתי שלושה ימים ושלושה לילות להחזרת הציביליזציה לציבור החברים.